

Una fotografia d'estil pictòric que mostra la gran praderia canadenc ARXIU

DOTZE LLUNES A SASKATCHEWAN. IMPRESSIONS DE LA GRAN PRADERIA CANADENCA
August Bover

Editorial:
Pagès Editors
(Lleida, 2013)
Pàgines: 182
Preu: 16 euros

El punt de partida d'aquest llibre són unes notes dietarístiques escrites durant l'estada de l'autor al Canadà al llarg del curs –avui molt llunyà– 1976/77. Per altra banda, les cartes que enviava a la família –guardades zelosament pel seu pare– li han permès reviure aquella estada, ampliar les notes que n'havia pres i escriure aquest llibre en la forma clàssica dels llibres de viatge.

Un dels trets que distingeixen aquesta mena de relats és el contrast entre el país visitat i el país d'origen, que, en aquest cas, vivia uns moments d'il·lusió a les acaballes de la dictadura franquista. No és estrany, doncs, que l'evocació de Catalunya tingui una presència destacada en les anotacions del viatger. L'autor hi parla de la celebració de l'Onze de Setembre, la Marxa de la Llibertat, el projecte d'Estatut d'Autonomia, les primeres eleccions democràtiques (juny del 1977), l'aparició del diari *Avui*, el setmanari *Canigó*, impulsat i dirigit per Isabel-Clara Simó...

D'altra banda, la constatació de similituds entre llocs del Canadà (sobretot del Quebec) i Catalunya, o la semblança que percep entre Mont-real i Barcelona (amb una evocació de la Rambla, el dia de Sant Jordi), acaben d'arrodonir un dels aspectes més característics dels llibres de viatge. De Chateaubriand a Josep Pla –passant per Hugo, Stendhal, Verdaguer o Sagarra–, la relació, des de la distància, entre indrets visitats i el país d'origen, és una constant específica de la literatura del gènere.

Un fragment molt revelador

Posats a trobar coincidències entre el llibre del professor Bover i els relats de viatge d'escriptors que han destacat en el conreu d'aquest gènere literari, no em puc estar de reproduir-ne un fragment que em sembla molt revelador en aquest sentit. Davant d'una glacera imponent, l'autor es veu “amb onze anys, amb pantalons curts i una bata, assegut al pupitre amb els meus companys de

Un filòleg de viatge al Canadà

primer de batxillerat [...] a la classe de *geografia universal* [...] i sento un altre cop tot l'encís i el misteri del teu bell nom indígena, que ara repeteixo, que ara crido: Athabasca! Fou a l'escola, en llegir el teu nom per primer cop, que va fascinar-me la seva sonoritat i la dificultat d'imaginar-me un riu de gel des d'un país on amb prou feina els rius aconseguïen tenir una mica d'aigua. I he recordat Sagarra [...] quan, viatjant per la llunyana Oceania, exclamava: «T'havia somniat quan era infant, / i passava llatí i geografia».”

L'autor, aprenent de filòleg, es fixa en els noms propis del país que l'acull, i n'aclareix el significat: Quebec, que vol dir “allí on el riu s'estreny”; inuit, “el poble”... I s'adona del bilingüisme (més ben dit, la diglòssia) entre el francès i l'anglès. No deixa de fer algun comentari de la situació política quebequesa, que ens fa pensar en situacions ben actuals: “A la majoria dels canadencs els és absolutament igual que la forma del mapa polític del seu país pugui canviar, allò que compta és la voluntat de la gent. Sobretot a l'oest del país, hi ha molta gent que prefereix que el Quebec s'independentzi.”

El motiu que va dur l'autor a la remota regió de Saskatchewan fou, per increïble que pugui semblar, la filologia catalana. Hi anava

a col·laborar amb un professor suís, establert al Canadà –el catalanòfil Curt Wittlin–, en l'edició d'uns manuscrits del gironí Francesc Eiximenis. L'autor troba quasi una irrealitat la transcripció de textos medievals catalans, en un confortable despatx universitari, mentre a fora neva i el termòmetre marca 30 graus sota zero.

Un altre aspecte, habitual també en els llibres de viatge, és l'observació de la naturalesa. Davant del paisatge d'aquelles vastes planures, amb els cabalosos rius que les travessen, l'autor fa unes reflexions que avui anomenaríem *ecològiques*, tot i que coincideixen amb les impressions naturalistes dels escriptors romàntics, que buscaven en la naturalesa el lloc privilegiat –arcàdic– del qual la civilització industrial ens havia separat.

D'altra banda, però, Bover constata la cultura i les formes de vida avançades del país que visita, en contrast amb l'Espanya franquista que acaba de deixar. És

molt reveladora l'anècdota de la instal·lació, immediata, d'un telèfon al seu pis. Quan els col·legues universitaris li comenten que l'hi haurien d'haver instal·lat en un termini encara més breu, i li proposen que presenti una queixa al servei, l'autor –que no es pot creure el que li diuen– pensa en el temps que hauria hagut d'esperar, a Catalunya, per tenir un telèfon de la Compañía Telefónica Nacional de España...

No puc allargar-me amb comentaris d'altres aspectes del llibre d'August Bover, però en recomano vivament la lectura. Els lectors hi trobaran, escrites en un estil amè i en un català planer, moltes pàgines que els despertaran el desig de conèixer la Gran Praderia Canadenc i, potser, de passar-hi *dotze llunes*, com les que hi va viure l'autor del llibre. *

L'apunt

El filòleg August Bover (Barcelona, 1949), a més d'aquest títol, sis assajos i un llibre de narrativa infantil i juvenil, ha publicat cinc llibres de poemes, tots del 1986 ençà.